

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VII. Mortuo Christiano, Calvinismus à Saxonia proscribitur, Lutheranismus
rursum stabilitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

verum quia verendum erat ne tumultuantium & Magistrum sui honorem tam strenue vindicantium poena Vniuersitati (id enim genus scholas Germani Principes magni faciunt, tam ob emolumenta quae inde ad subditos redeunt, quam ut maiori in existimatione apud externos habeantur) non parum adferret detrimenti, verbis amicissimis hominem consolatus, tantae insolentiae rationes propediem exacturum se promisit, interim acquiescere iussit. Quum vero Smidelinus, ne eandem quam Vitebergae fortunam subirer, Lipsiam ipse proficisci non auderet; Augustus Elector tam Vitebergenses quam Lipsienses Theologos per litteras, ut *Formula huius Concordiae subscriberent*, grauiter est cohortatus. Et plures quidem subscripserunt, non tamen sua sponte quam Principis auctoritate permoti. Nonnulli vero dubijs admodum verbis utebantur, nimirum: *Hanc formulam ut probe ita subscribo.*

IV. Porro Iacobus Andreæ de eorum qui, ut diximus, non tam sponte quam alijs rationibus persuasi subscripserant, fide & constantia dubitans, è Tubingensi Academia (quam ille non modo tunc temporis regebat, verum etiam ipsius Principis conscientiam pro suo lubitu moderabatur) Theologum euocauit, qui omnium per Saxoniam Ecclesiarum inspectionem ac curam habere, & ut Formula illa ab omnibus Doctoribus & concionatoribus accurate per omnia obseruaretur, inuigilaret. Is vero fuit Polycarpus Leyserus, homo vulgaris, ut ipse quoniam nihil singulare erat, adeo ut ceteris Vitebergensis Academiae Theologis nulla re superior, multis vero esset inferior. Licet vero plerique ægerime ferrent, hominem nulla eximia eruditione aut rara aliqua dote eximium, sed multis, ut diximus, inferioribus sibi præpositum, ei nihilominus tamquam Superintendentem obedire, & Formulæ illi, quoad vixit Augustus, insistere coacti sunt. Defuncto vero Augusto Anno 1586. III. Id. Febr. Christianus vnicus ex octo fratribus superstes patri suo Henrico (a) tantarum opum & Electoralis dignitatis heres, alio impulsus spiritu, eiecit Polycarpo, Formulæ illi nuncium remisit; & ne ad vomitum, id est, ad Lutheranismum rediisse videretur, repudiata tam Lutheri quam Smidelini doctrina, Calvinismum aperte est professus. Quod quidem quum subditi tum confederati illius, inprimis è Saxonica familia Principes per-

moleste tulerunt. Ille nihilominus ulterius progressus, Lutheranis in Academia Professoribus, ijs inprimis qui cum Smidelino sentiebant, Calvinianos substituit, à Ioanne Casimiro ad fine suo ex Heidelbergensi Academia sibi missos.

VII. Dum hæc ita fiunt, miseri subditi è Catholicis primo *Lutherani* sub Lutero; deinde sub Melanchthone, *Semilutherani Confessionista, vel Interimista*, ac nuper *Smideliniani* seu *Fabristæ*, & ad extremum Calvinistæ facti, sub tanta mutationum vicissitudine suspirantes & ad desperationem pæne redacti, exitum tandem aliquem expectabant. Quid sit? Biennio post è vita decedit Christianus Anno 1591. Dresdæ VIII. Kal. Octob. (b) relictis heredibus masculis, sed teneræ adhuc ætatis. Christiano; Ioan-Georgio; Augusto. Nouenni, Septenni & bimo. Vnde iterum, Religio Saxonum cepit fluctuare sub arbitrio Tutorum & Administratorum. Quis hic non dixerit, religionem Acatholicorum hanc illud singulare habere, ut cum domino & ipsa mutetur, quasi mutabilitatis homagium ei præstans? Subditi interim singulis annis nouas ac diuersas Fidei Confessiones aliosque libros eo pertinentes emere coacti, Smidelinum, Seneccerum, Brentium & Calvinum execrabantur. Post mortem Christiani, quippe A. 1591. uti dictum est defuncti, religionem iterum mutarunt. Dux enim Vinarie Fridericus V Vilhelmus Christiani defuncti cognatus, è Saxonica familia alterius lineæ natu maximus, Electorum affectabat, eo quod a suo Ioanni Friderico, magno illi Lutheri Achilli, ereptus, & in Mauritium; porro in Augustum, cuius filius erat Christianus, translatus fuisset. Quocirca ut non dignitatem solum Electoralem, verum etiam regiones ad eam pertinentes, quæ a ipso, post prælium ad Albim, in quo captus fuit, Imperatoris sententia ad eam fuerant, recuperaret, copias contrahebat. Et magno quidem tum in metu ac periculo versabatur Germania, ne in eas miseras quas olim bello Smalcaldio senserat, rursus incideret; cuius quidem cineres etiam tum adhuc calebant. Nam & Principes diuersa partium studia sequebantur; ut res omnino ad maximas turbas & rerum mutationem spectare videretur.

H

tur.

a Reusnerus in opere *Geneal.* b Idem ibid. in *stirpe VVitikinda.*

tur. Tandem vero Imperatoris interuentu Vinarieſis, omiſſo bello, Adminiſtrator Electoratus & pupillitutor electus fuit, tamquam ſenior & proximus eius adgnatus: qui ſtatim Academijs Vitebergensem & Lipſienſem denuo reformauit, & eiectis Caluinianis Doctõribus & Miniſtris, Lutheranam religionem reſtituit, vſus ad hoc Egidij Hunnij, magni nominis inter ſuos Theologi, è Marpurgenſi Academia à Ludouico Haſſiæ Landgrauio, cum in ſinem ſibi miſſi, opera: qui miſeram plebem ad Lutheri Catechiſmum remiſit, vnà cum Polycarpo Teiſero & Georgio Mullero, Auguſtano quondam concionatore. De tribus hiſ Doctõribus ſtudioſi per ludibrium diſerium hoc iactabant. *Polycarpus pulcherrimus* (erat enim egregia corporiſtatura ac forma) *Mullerus grauiſſimus* (vt qui tam in verbis & in ceſſu ſingularẽ quãdam grauitatẽ præ ſe ferret) *Hunnij doctiſſimus*: quõd hic quamuis exiguæ ſtaturæ & ſubfulci coloris homo, quoad externam ſpeciem, ceteris contemptior videretur, ingenij tamen acrimonia & eruditione duos illos longe ſuperaret. Quia vero merus erat, ne trimum horum Doctõrum æmulatio in Academia turbas excitaret, Mullerũ Vinarieſis Ducis iuſſu ad Academiam Ienẽſem conceſſit, Profeſſoriſ iſi ſuſcepto munere, duo vero illi Vitebergẽſi Academia operam ſuam diu vnà nauarunt.

VIII. Eo quidem tempore plerique omnes alij cuius notæ homines, qui Caluinifticam aperte profitebantur religionem, in magno erant vitæ diſcrimine, vt contra quos vulgus per totam ſere Saxoniam inſurrexerat, in priuſ Lipsiæ, quæ poſuloſum admodum & præcipuum iſi in locis eſt emporium; adeo vt domus nonnullæ oppugnatae, & effractis ianuis direpta fuerint, eorum vero domini, vt & alij Caluinifmo infames, agre tumultuantis plebis manus euaserint, & in Palatinatum ſe receperint, quod ſcirent, religionem ſuam nullibi in tota Germania quam in Palatinatu tolerari: quamuis paucis abhinc annis eadem in alias quãdam regionuculas, quæ ſcilicet Principum Anhaltinorum, Comitum Hanoviz, Wedæ, Iſemburgi, Fuſtenburgi, & paucorum aliorum ſubſunt imperio, irrepſerit. Et quamuis varia ac multiplex ſit Lutheranã religio, ſola tamen in Germania illam habet prærogatiuam, ob multas retro Imperij pactiõnes initas cum Catho-

licis, quæ nunquam fermento Lutheri inquinata ſunt, aut ſeſe deprehenſo veneno medicamenti expurgarunt. Inter quas eſt etiam Ciuitas Aquisgranenſis, Thronus Imperij, vt vbique toleretur, exceptis Catholicorum quorundam Principum ditionibus ac ciuitatibus Imperialibus, quæ ſupremum ius imperandi habent, in quam Anno 1524. Albertus Munſterus Terræ filius, Lutheri vt profitebatur diſcipulus aduenit, docens, Catholicam Eccleſiam procul à veritate deſſeſſiſſe, & errare in multis. 2. B. V. non eſſe meliorem alijs fæminis. 3. SS. locutionem & cultum nullius eſſe vtilitatis. 4. vanum eſſe fructum Sacrificij Miſſæ. 5. Reliquias à Carolo M. iſtuc inductas, non eſſe pluris, quam centonem mendicabuli. 6. pecunias melius impendi in Lupanaria, quam peregrinationes ad loca ſancta. 7. per indulgentias non plus lucrificare in Eccleſia, quam in porcili. Imo porcilia abundare remiſſionibus. Ob has blaſphemias breui comprehenſus à Magiſtrato, dum in vinculis teneretur, aliunde Traiecto de homicidio ſub circumforanei ſpecie, & VVeſalia ob aliud homicidium carceremque perfractum accuſatus, pœnas ſupplicio dedit, ex quo Senatus illius Reip. intellexit quales Apoſtolos Lutherus in orbem emitteret. Imperita eſt nihilominus aſſidue & vaſerime ea ciuitas ab hæreſibus, quaſi ea capta, Thronus Imperij Romani ac B. V. Mariæ in ſeruitutem eſſet addiſtus, donec Magiſtratum Catholicum abrogantes rebelles Sectarij ſeſe ingeſſerunt & Cæſar cognita cauſa Catholicorum & proteſtantium, hos nullis mandatis parere volentes proſcripſit Anno 1598 30. Iunij & militari manu Archiepiſcopi Coloniẽſis Treuirenſisque, nec non Ducis Iuliz, & Alberti Archiducis, Brabantiz Ducis proſcripti Magiſtratus perſonas & bona capiẽda decreuit, quod ſequenti Auguſto euenit, reſtituto in locum ſuum Catholico Magiſtrato ad 1. Diem Septembris (e) qui vrgente Pontifice Romam demum Patres Societatis Jeſu aduocauit ad opem ferendam Catholicæ rei, quod illi Anno 1600. autumnò ingreſſi grauitè præſtare cœperunt. Incredible eſt quantis Acatholicis molitionibus illos eo loco deturbare ſint, famoſis libellis, interceſſionibus Ordinum fæderatorum Belgij, criminationibus & omnibus

• *Historia Aquisgran. & Aſta publica.*